

Is there a value to being normal?

הרב איתן טוקר, מכון הדר

א. דעת הבריות

מסכתות קטנות מסכת דרך ארץ פרק ד הלכה ה

לא יהא אדם ער בין הישנים, ולא ישן בין הערים, ולא בוכה בין השוחקים, ולא שוחק בין הבוכים, ולא יושב בין העומדים, ולא עומד בין היושבים, ולא קורא בין השונים, ולא שונה בין הקורים. כללו של דבר, לא ישנה אדם מדעת הבריות.

מסכתות קטנות מסכת כלה רבתי פרק ט הלכה א

כיצד מרקדין לפני כלה, בית שמאי אומרים כלה כמות שהיא, ובית הלל אומרים כלה נאה וחסודה אמרו בית שמאי לבית הלל, לדבריהם הרי שהיתה חגיגתה או סומא, אומרים לה כלה נאה וחסודה, והתורה אמרה מדבר שקר תרחק אמרו להם בית הלל לבית שמאי, לדבריהם מי שלקח מקח רע מן השוק, ישבחנו בפניו או יגננו בפניו, הוי אומר ישבחנו בפניו, לפיכך בית הלל אומרים תהא דעת אדם מעורבת עם הבריות.

פסקי רי"ד מסכת כתובות דף יז עמוד א

מיכן אמרו חכמי תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות. פ"ל לומ' דבר המתקבל ואף על פי שאומר שקר.

תולדות יצחק בראשית לז, ר' יצחק ב"ר יוסף קארו, ספרד/פורטוגל/קונסטנטינופול, המאה ה"ט-ו-ט"ז
...מה הכוונה במה שאמר כי בן זקונים הוא לו, שאם הכוונה שנוולד לעת זקנתו, גם כל בניו נולדו לזקוניו, ויששכר וזבולן אינם גדולים מיוסף רק בשנה, וכמו שהקשה הרמב"ן, ואם הכוונה בר חכים הוא ליה, למה אמר "לו", שמי שהוא חכם לכל העולם הוא חכם:

התשובה שר"ל אמרו לא יהא אדם עומד בין היושבים ולא יושב בין העומדים ולא עצב בין השמחים ולא שמח בין העצבים אלא לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות [ע"י כתובות יז א, דא"ז ה], לזה אמר שיוסף היה גאה עם הגאים ונער עם הנערים וחכם עם החכמים, וזהו היה רועה את אחיו שהיו גאים היה רועה ומנהיגם ומשתרר עליהם והם אחיו בני לאה, ועם בני בלהה ובני זלפה שהיו עושים מעשה נערות היה נער עמהם ומסלסל בשער: וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא לו שהיה זקן עמו, וזהו לו שעמו היה חכם:

ב. שם שמים מתאהב על ידיך

בבלי יומא פו.

היכי דמי חילול השם? אביי אמר: כדתניא, ואהבת את ה' אלהיך - שיהא שם שמים מתאהב על ידיך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו - אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה. אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמדו תורה - ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. אבל מי שקורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ואין משאו ומתנו באמונה, ואין דבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו - אוי לו לפלוני שלמד תורה, אוי לו לאביו שלמדו תורה, אוי לו לרבו שלמדו תורה, פלוני שלמד תורה - ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכוערין דרכיו! ועליו הכתוב אומר באמר להם עם ה' אלה ומארכו יצאו.

שו"ת נשמת חיים סימן קלה, ר' חיים ברליון, ליטא/רוסיה/ארץ ישראל, המאה הי"ט-כ'

(ו) ואשר שאל על דבר נתינת ידו לרשעים או לנכרית, הנה ליתן יד לפושעים אין שום איסור בזה אם אין בזה הודאה וחיוזוק להנהגותיהם בשרירות לבם. ולתת יד לאשה לשון הש"ס הוא ברכות ס"א א' המרצה מעות לאשה מידו לידה כדי להסתכל בה, מבואר דאם אינו מכוין לשום דבר וכש"כ שאינו עושה כדי להסתכל בה כמו מעלתו שכל מעשיו לשם שמים אין איסור בזה לרצות מעות מידו לידה. ודאי אם יוכל להזהר בזה מה טוב, אבל אם אי אפשר לו להנצל מזה כגון אם הנכרית הקדימה והושיט לו את ידה ואין דעתו לשום הרהור ח"ו אין להחמיר בזה, ודרכיה דרכי נועם, ואהבת את ה' אלקיך אמרו חכמים יומא פ"ו א' שיהא שם שמים מתאהב על ידך, ולא יאמרו על יראי ה' שהם משוגעים ואינם בעלי דרך ארץ.

ג. מתי מותר או כדאי לפרוש מן הצבור?

בבלי מגילה כב:

גופא, רב איקלע לבבל בתענית צבור...נפול כולי עלמא אאנפייהו - ורב לא נפל על אנפיה. מאי טעמא רב לא נפל על אפיה? רצפה של אבנים היתה. ותניא: ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחות עליה, עליה אי אתה משתחוה בארצכם, אבל אתה משתחוה על אבנים של בית המקדש. כדעולא, דאמר עולא: לא אסרה תורה אלא רצפה של אבנים בלבד. - אי הכי מאי איריא רב? אפילו כולוהו נמי! קמיה דרב הואי. - וליזיל לגבי ציבורא, ולינפול על אפיה! - לא בעי למיטרח ציבורא. - ואיבעית אימא: רב פשוט ידים ורגלים הוה עביד, וכדעולא, דאמר עולא: לא אסרה תורה אלא פשוט ידים ורגלים בלבד. - וליפול על אפיה ולא ליעביד פשוט ידים ורגלים! - לא משני ממנהגיה. ואיבעית אימא: אדם חשוב שאני, כדרכי אלעזר, דאמר רבי אלעזר, אין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו אלא אם כן נענה כיהושע בן נון, דכתיב ויאמר ה' אל יהושע קם לך [וגו'].

שו"ת טוב עין סימן יא, ר' חיים יוסף דוד אזולאי, ארץ ישראל/איטליה, המאה הי"ח

והרב מהר"י חאגי"ז ז"ל בספר קרבן מנחה סימן ש"ץ תירץ דגברא רבה שאני ע"ש ולי ההדיוט אינו מחזור אך י"ל חדא כי נפול כ"ע אאפיהו לא מנכר כ"כ דרב לא נפיל דכלהו טרידי בנפילת אפים ואינם מסתכלים בו ולאחר שסיימו ורואים דרב לא נפיל יאמרו דגם הוא נפל ומיהר לסיים. א"נ דכי אמרינן לא ישב בין העומדים וכו' היינו שלא יש לו טעם אבל הכא רב טעמא טעים דאיהו פשוט ידים ורגלים עביד ולא משני ממנהגיה. אבל בלי טעם אין לעמוד בין היושבים...

טור אורח חיים הלכות הנהגת אדם בבקר סימן א, ר' יעקב ב"ר אשר, גרמניה/ספרד, המאה הי"ג-י"ד

יהודה בן תימא אומר הוי עז כנמר וקל כנשר רץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים פרט ארבעה דברים בעבודת הבורא יתברך והתחיל בעז כנמר לפי שהוא כלל גדול בעבודת הבורא יתברך לפי שפעמים אדם חפץ לעשות מצוה ונמנע מלעשותה מפני בני אדם שמלעיגין עליו ועל כן הזהיר שתעזיז פניך כנגד המלעיגין ואל תמנע מלעשות המצוה וכן א"ר יוחנן בן זכאי לתלמידיו יהי רצון שתהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם וכן הוא אומר לענין הבושה שפעמים אדם מתבייש מפני האדם יותר ממה שיתבייש מפני הבורא יתברך על כן הזהיר שתעזיז מצחך כנגד המלעיגים ולא תבוש וכן אמר דוד ע"ה ואדברה בעדותיך נגד מלכים ולא אבוש אף כי היה נרדף ובורח מן העו"ג היה מחזיק בתורתו ולומד אף כי היו מלעיגים עליו...